

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 22.10.2009
COM(2009) 558 final

RAPORT AL COMISIEI

**Raport anual privind activitățile de cercetare și dezvoltare tehnologică ale Uniunii
Europene în 2008**

{SEC(2009)1380}

1. INTRODUCERE

Prezentul raport anual se referă la evenimente și activități din cursul anului 2008. Raportul a fost elaborat în temeiul articolului 173¹ din Tratatul de instituire a Comunității Europene.

Prezentul raport este însoțit de un document de lucru al serviciilor Comisiei, care cuprinde rapoarte și statistici mai detaliate. Capitolele principale se referă la activitățile și rezultatele obținute în 2008, precum și la tendințele în activitățile din domeniul cercetării și dezvoltării tehnologice (CDT) în statele membre ale Uniunii Europene (UE).

2. EVOLUȚII ÎN MATERIE DE POLITICI: SPAȚIUL EUROPEAN DE CERCETARE (SEC)

Cercetarea a reprezentat o axă principală a Strategiei de la Lisabona, încă de la lansarea acesteia în 2000. Politica comunitară de cercetare susține competitivitatea industriei europene și sprijină dezvoltarea altor politici comunitare, ceea ce o transformă într-un domeniu politic crucial pentru găsirea de răspunsuri adecvate la provocările cu care se confruntă Europa. Prin încheierea cu succes a celui de-al doilea an de punere în aplicare a celui de-al șaptelea program-cadru (PC7) și prin continuarea înregistrării de progrese în direcția realizării spațiului european de cercetare (SEC), politica comunitară de cercetare și-a atins obiectivele globale.

Principalele obiective ale politicii comunitare de cercetare continuă să fie urmărirea unui nivel mai ridicat al excelenței în cercetare prin sporirea accesibilității și atractivității SEC, în vederea realizării celei de-a cincea libertăți (libertatea circulației cunoașterii), prin adâncirea cooperării științifice și tehnice (S&T) internaționale, precum și prin stabilirea de relații mai strânse cu statele vecine. Dezvoltarea unor relații strategice cu statele membre continuă să reprezinte unul dintre principalele instrumente necesare pentru realizarea acestor obiective.

Imposibilitatea de a investi mai mult în cercetare și de a dezvolta un sistem de cercetare de clasă mondială în Europa va costa scump viitoarele generații și va constitui un risc pentru bunăstarea tuturor. Statisticile privind investițiile în C&D² indică o diferență persistentă între SUA și UE, intensitatea C&D în UE stagnând la 1,84% din produsul intern brut (PIB), cu mult în urma nivelului de 2,61% din SUA.

Continuarea creșterii investițiilor publice în C&D este deosebit de importantă în contextul crizei financiare și economice, deoarece ar putea avea un efect de neutralizare într-o perioadă în care bugetele private ale C&D sunt supuse presiunilor. În același timp, factorii de decizie ar trebui să se asigure că investițiile private în C&D nu sunt compromise și că denaturarea concurenței prin cheltuielile publice pentru C&D este redusă la minimum. Cu toate că impactul încetirii economice actuale este dificil de prognosticat, reforma politicilor structurale în materie de C&D continuă să fie decisivă pentru atenuarea efectelor crizei și pentru consolidarea redresării. Prin urmare, C&D a reprezentat o componentă esențială a pachetului de redresare economică aprobat de Consiliul European în decembrie 2008. Comisia a propus în special lansarea a trei parteneriate majore public-private în sectorul

¹ „La începutul fiecărui an, Comisia prezintă un raport Parlamentului European și Consiliului. Acest raport privește în special activitățile desfășurate în materie de cercetare și de dezvoltare tehnologică și de propagare a rezultatelor în cursul anului precedent, precum și programul de lucru pe anul în curs.”

² A se vedea http://ec.europa.eu/research/era/pdf/key-figures-report2008-2009_en.pdf.

automobilelor („Inițiativa europeană privind automobilele ecologice”), în sectorul construcțiilor („Inițiativa europeană privind clădirile eficiente din punct de vedere energetic”) și pentru creșterea utilizării tehnologiei în procesele de fabricație („Inițiativa privind fabricile viitorului”)³.

La 30 mai 2008, Consiliul Concurenței a lansat procesul Ljubljana, principalul obiectiv al acestuia fiind îmbunătățirea guvernantei în politica de cercetare din întreaga UE pentru a se avansa în direcția realizării SEC⁴. Acesta creează premisele pentru o largă implicare a tuturor actorilor importanți din domeniul cercetării în punerea în aplicare a cinci inițiative specifice privind politica în domeniul SEC care au fost lansate în 2008 (a se vedea secțiunea 3.1).

La 2 decembrie 2008, Consiliul Concurenței a adoptat viziunea 2020 pe termen lung în ceea ce privește SEC⁵. Această viziune, document de referință pentru identificarea acțiunilor viitoare, prevede pentru 2020 o SEC la potențial maxim, în care concurența, cooperarea și coordonarea științifică optimizată să asigure condiții atractive pentru efectuarea cercetării și investirea în cadrul sectoarelor cu intensitate mare a C&D din Europa..

Realizarea celei de-a „cincea libertăți”, adoptată de Consiliul European din martie 2008⁶, se află în centrul viziunii cu privire la SEC. Ce-a de-a cincea libertate preconizează libera circulație la nivel european a cercetătorilor, a cunoștințelor și a tehnologiei din domeniul științific. Înlăturarea obstacolelor și crearea de noi stimulente pentru a încuraja această circulație sunt decisive în această privință, inclusiv prin revizuirea acelor aspecte aparținând diverselor politici comunitare care afectează cercetarea și cunoașterea.

3. ACTIVITĂȚILE UE DE CERCETARE ȘI DEZVOLTARE TEHNOLOGICĂ

3.1. Realizări în materie de politici

Consiliul European de primăvară din 2008 a lansat al doilea ciclu al Strategiei de la Lisabona revizuite și a reafirmat faptul că cercetarea și cunoașterea reprezintă una dintre cele patru priorități⁶. Realizarea de noi progrese în direcția atingerii obiectivului UE privind intensitatea C&D și a realizării SEC au fost identificate în mod explicit ca domenii în care este necesară intensificarea măsurilor.

Procesul Ljubljana oferă cadrul pentru îmbinarea angajamentului politic la nivel înalt și a coordonării globale a SEC cu progresele concrete obținute prin acțiuni comune și parteneriate durabile între statele membre, Comisie și actorii importanți din domeniul cercetării. În acest context, după dezbaterea și consultarea părților interesate cu privire la Cartea verde SEC 2007⁷, în 2008 au fost lansate cinci inițiative privind SEC:

- Pentru a accelera realizarea unei piețe reale a locurilor de muncă pentru cercetători, a fost adoptată o comunicare privind „Favorizarea carierelor și a mobilității: un parteneriat european pentru cercetători”⁸. Procesul de punere în aplicare a acesteia a fost inițiat.

³ COM(2008) 800.

⁴ A se vedea documentul 10231/08.

⁵ A se vedea documentul 16767/08.

⁶ A se vedea documentul 7652/1/08.

⁷ COM(2007) 161.

⁸ COM(2008) 317.

- Pentru a îmbunătăți exploatarea rezultatelor cercetării finanțate de la bugetul public, Comisia a adoptat o recomandare și un cod de bune practici pentru universități și alte organizații publice de cercetare (OPC-uri) privind gestionarea proprietății intelectuale în activitățile de transfer de cunoștințe⁹. Au fost create un grup de lucru al Comitetului de cercetare științifică și tehnică al UE (CREST)¹⁰ și un forum specializat pentru susținerea punerii în aplicare a recomandării și a codului de bune practici.
- A fost adoptată o comunicare privind programarea în comun¹¹ a programelor publice de cercetare. Grupul la nivel înalt pentru programarea în comun (GPC), înființat sub auspiciile Consiliului, are rolul de a selecta temele. Sub conducerea statelor membre a continuat elaborarea unei inițiative comune în domeniul bolilor neurodegenerative, în special boala Alzheimer („inițiativa Alzheimer”).
- Comisia a adoptat o propunere privind cadrul legal aplicabil infrastructurilor europene de cercetare¹². Obiectivul acesteia este de a asigura un cadru juridic corespunzător pentru a facilita înființarea și exploatarea în comun de către statele membre a unor infrastructuri europene de cercetare pe scară largă.
- A fost adoptat „Cadrul strategic european pentru cooperare S&T internațională”, subliniindu-se importanța dezvoltării parteneriatului între statele membre și Comisie pentru a întări coordonarea și pentru a crea sinergii cu restul lumii în ceea ce privește cooperarea S&T¹³. Provocările globale din ce în ce mai importante sporesc necesitatea unei noi abordări a cooperării internaționale în știință și tehnologie, astfel cum se precizează în comunicare.

În iunie, Consiliul European a hotărât să stabilească sediul Institutului European de Inovare și Tehnologie (*European Institute of Innovation and Technology* – EIT) la Budapesta, inițiativă care urmărește o mai bună integrare a celor trei poli ai triumfului cunoașterii reprezentati de cercetare, educație și inovare. Optsprezece reprezentanți ai sectorului cercetării, ai învățământului superior și ai întreprinderilor au fost numiți membri ai consiliului de administrație. Primele comunități de cunoaștere și inovare (*Knowledge and Innovation Communities* - KIC) vor fi selectate și lansate la sfârșitul anului 2009.

În 2008, platformele tehnologice europene (PTE)¹⁴ au constituit vârful de lance al obiectivului Comisiei de a pune în aplicare diferite forme de parteneriate public-private pe scară largă: din PTE-uri s-au desprins inițiativele tehnologice comune (ITC), PTE-urile au contribuit la luarea de inițiative industriale în contextul Planului strategic pentru tehnologiile energetice (planul SET)¹⁵ și au servit la modelarea parteneriatelor public-private în temeiul pachetului de redresare economică¹⁶, menționat anterior. Câteva PTE-uri și-au depășit planul de cercetare, contribuind la inițiativa privind piețele-pilot¹⁷.

⁹ Recomandarea Comisiei C(2008) 1329.

¹⁰ A se vedea <http://www.consilium.europa.eu/crest>.

¹¹ COM(2008) 468.

¹² COM(2008) 467.

¹³ COM(2008) 588.

¹⁴ A se vedea <http://cordis.europa.eu/technology-platforms/>.

¹⁵ COM(2007) 723.

¹⁶ COM(2008) 800.

¹⁷ A se vedea <http://ec.europa.eu/enterprise/leadmarket/leadmarket.htm>.

Instrumentele existente de cooperare în cadrul PC7, cum ar fi inițiativele adoptate în temeiul articolului 169 și ITC-urile¹⁸, au continuat să fie dezvoltate în 2008. Comisia a adoptat, în temeiul articolului 169¹⁹, o propunere pentru programul european comun de cercetare în domeniul metrologiei și s-a ajuns la un acord în ceea ce privește inițiativele Asistență pentru autonomie la domiciliu²⁰ și EUROSTARS²¹. După adoptarea în 2007 a regulamentului care stabilește primele patru ITC-uri²², Consiliul a adoptat în 2008, în temeiul regulamentului privind pile de combustie și hidrogen²³, a cincea ITC. Toate cele cinci ITC-uri și-au demarat activitățile în 2008. Documentul de lucru al serviciilor Comisiei, care însoțește prezentul raport anual, conține date statistice referitoare la activitățile din 2008 ale celor patru ITC-uri stabilite în 2007. Acesta reprezintă un prim raport privind progresul înregistrat de ITC-uri, în conformitate cu articolul 11 alineatul (1) din respectivele regulamente ale Consiliului.

Mecanismul de finanțare cu partajarea riscurilor (*Risk Sharing Financing Facility* - RSFF) acordă împrumuturi pentru investiții în domeniul C&D și inovare în cadrul PC7. PC7 va contribui cu până la 1 miliard de euro la acest plan care, împreună cu o contribuție echivalentă din partea Băncii Europene de Investiții (BEI), va permite acordarea de împrumuturi în valoare de 8-12 miliarde de euro. În 2008, BEI a semnat 16 operațiuni de împrumut prin RSFF în valoare de 1 020 milioane de euro. De la lansarea sa în iulie 2007, suma totală a împrumuturilor semnate în conformitate cu RSFF a ajuns la 1 480 milioane de euro pentru perioada 2007-2008.

Trebuie precizat faptul că, în decembrie 2008, Consiliul a aprobat crearea în cadrul BEI a Mecanismului european privind transportul nepoluant (*European Clean Transport Facility*-ECTF), destinat să sprijine investițiile vizând C&D și inovarea în domeniile reducerii emisiilor și a eficienței energetice în industria europeană a transporturilor. ECTF, a cărui valoare se va ridica la 4 miliarde de euro pe an, vizează industria automobilelor, industria feroviară, aeronautică și navală.

În 2008 au fost semnate instrumente de asociere la PC7 cu Bosnia-Herțegovina și Muntenegru. Cercetători din 39 de țări (27 state membre și 12 țări asociate) se bucură în prezent de aceleași drepturi și obligații în contextul participării la proiectele de cercetare PC7. În plus, în 2008 a fost încheiat acordul de cooperare S&T cu Egipt, aplicabil deja cu titlu provizoriu, s-a semnat un acord de cooperare S&T cu Noua Zeelandă și au fost lansate negocierile privind un acord de cooperare S&T cu Iordania (CE). Mai mult, au fost încheiate și au intrat în vigoare acordurile de asociere cu Elveția și Israel (CE), deja aplicabile cu titlu provizoriu.

În timpul conferinței de la Paris cu privire la planul SET¹⁵ a fost creată Alianța europeană pentru cercetare în domeniul energetic (*European Energy Research Alliance* - EERA). Planul SET pentru inițiative industriale europene va reprezenta foaia de parcurs pentru tehnologiile

¹⁸ ITC sunt parteneriate public-private în domeniul cercetării industriale la nivel european, instituite în temeiul articolului 171 din tratat.

¹⁹ COM (2008) 814.

²⁰ JO L 201, 30.7.2008, p. 49.

²¹ JO L 201, 30.7.2008, p. 58.

²² Primele patru ITC sunt: „Medicamente inovatoare” (*Innovative Medicines*) (Regulamentul 2008/73/CE al Consiliului, <http://imi.europa.eu>), „Cer curat” (*Clean Sky*) (Regulamentul 2008/71/CE al Consiliului, <http://www.cleansky.eu>), „ARTEMIS” (Regulamentul 2008/74/CE al Consiliului, <http://www.artemis-ju.eu>) și „ENIAC” (Regulamentul 2008/72/CE al Consiliului, www.eniac.eu).

²³ Regulamentul 2008/521/CE al Consiliului din 30 mai 2008, <http://ec.europa.eu/research/fch>.

în cauză în cursul anului 2009. EERA va asigura, prin programul de cercetare, continuitate și o bază inovativă solidă pentru inițiative.

Trei comunicări²⁴, care abordează domeniul tehnologiilor informației și comunicării (TIC), prezintă o strategie globală privind cercetarea și inovarea în UE. Strategia valorifică reușitele și lecțiile dobândite în urma activităților TIC din programul-cadru.

Comunicările propun acțiuni care combină cererea și oferta în ceea ce privește impulsul spre inovare, achizițiile publice în domeniul C&D precum și parteneriatele public-privat care urmează să conducă în special la dezvoltarea internetului viitorului. Acestea propun și acțiuni concrete de stopare a fragmentării eforturilor în domeniul cercetării și inovării TIC, pentru o mai bună coordonare a acestor eforturi și pentru o utilizare în comun a resurselor atunci când este necesar.

Comunicarea „Spre o strategie coerentă în privința agendei europene în domeniul cercetării agricole”²⁵ evidențiază inițiativele esențiale pentru a răspunde noilor provocări cu care se confruntă agricultura europeană. În 2008 a fost adoptată și o comunicare²⁶ privind strategia europeană de cercetare marină și maritimă.

Fondurile structurale joacă un rol important în susținerea regiunilor în ceea ce privește punerea în aplicare a Strategiei de la Lisabona. Orientările strategice comunitare privind o politică de coeziune se concentrează tot mai mult asupra priorităților de la Lisabona care includ cercetarea. Analiza tuturor programelor operaționale aprobate²⁷ arată că pentru C&D și inovare sunt prevăzute aproape 25% (86 miliarde de euro) din totalul fondurilor structurale ale UE pentru perioada 2007-2013²⁸.

3.2. Punerea în aplicare a programelor-cadru

Al șaptelea program-cadru (PC7), cu un buget total de peste 50 miliarde de euro (Euratom PC7 prevede 2,7 miliarde de euro pentru 5 ani), constituie instrumentul cheie pentru a răspunde necesităților Europei în materie de locuri de muncă, competitivitate, dezvoltare durabilă, pentru a acoperi necesitățile în materie de cercetare din cadrul altor politici comunitare, precum și pentru a consolida poziția de lider a Europei într-o economie globală bazată pe cunoaștere.

Anul 2008 a fost cel de-al doilea an al punerii în aplicare a PC7. În urma celor 55 de apeluri lansate s-au primit aproximativ 14 000 de propuneri, totalizând peste 72 000 de candidați. Au fost reținute în vederea finanțării aproximativ 2 500 de propuneri.

Au fost înființate două agenții executive în cadrul PC7. Agenția Executivă a Consiliului European pentru Cercetare (*European Research Council Executive Agency* - ERCEA)²⁹ a fost creată pentru punerea în aplicare a programului specific PC7 intitulat „Idei”. Agenția Executivă pentru Cercetare (*Research Executive Agency* - REA)³⁰ va pune în aplicare părți ale

²⁴ COM(2009) 116; COM(2009) 184; COM(2009) 108.

²⁵ COM(2008) 862.

²⁶ COM(2008) 534.

²⁷ Un program operațional (PO) prezintă prioritățile statului membru (și/sau ale regiunilor) care beneficiază de fonduri.

²⁸ A se vedea http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/index_en.htm.

²⁹ A se vedea <http://erc.europa.eu>.

³⁰ A se vedea <http://ec.europa.eu/research/rea>.

programelor specifice PC7 intitulate „Cooperare” (teme privind spațiul și securitatea), „Capacități” (cercetare în beneficiul întreprinderilor mici și mijlocii) și „Persoane” și asigură servicii generale de asistență pentru PC7³¹ în ceea ce privește primirea/evaluarea propunerilor, gestionarea scrisorilor de numire de către evaluatori experți, precum și validarea juridică și financiară a participanților la programul-cadru.

Cele zece teme identificate în cadrul *programului „Cooperare”* oglindesc domeniile cheie ale cunoașterii și tehnologiei în care cercetarea de excelență este deosebit de importantă pentru a îmbunătăți capacitatea Europei de a răspunde provocărilor viitoare. În total, în 2008 au fost depuse 4 619 propuneri, iar 787 au fost reținute în vederea finanțării, cu solicitarea unei contribuții comunitare totale de peste 2,8 miliarde de euro. S-au depus eforturi pentru a intensifica activitățile interdisciplinare și cooperările cu state terțe prin lansarea unor apeluri comune sau coordonate.

În cadrul *programului „Idei”*, primul apel pentru propuneri privind granturile pentru cercetătorii confirmați (*Advanced Grants*) a fost publicat în 2008. În urma acestuia au fost primite mai mult de 2 000 de propuneri, dintre care au fost selectate 275, fiind solicitată o contribuție suplimentară totală de aproximativ 589 milioane de euro.

Prin *programul „Persoane”* se finanțează o serie de acțiuni menite să stimuleze formarea profesională și crearea de rețele de cercetători, dezvoltarea carierei, învățarea de-a lungul vieții și parteneriatele între industrie și mediul academic. În 2008, au fost depuse 4 563 propuneri, dintre care au fost reținute aproximativ 1 200.

Obiectivul *programului „Capacități”* este de a sprijini dezvoltarea celor mai bune resurse și condiții pentru comunitatea științifică europeană. Au fost depuse în total 1 659 propuneri pentru diferitele activități din cadrul programului și au fost reținute 281, cu solicitarea unei contribuții comunitare totale de aproximativ 782 milioane de euro.

În privința PC7 *Euratom*, au fost depuse 38 de propuneri în domeniul fisiunii nucleare și radioprotecției, iar 18 dintre acestea au fost reținute pentru finanțare, cu solicitarea unei contribuții comunitare totale de aproximativ 52 milioane de euro.

În cursul anului 2008, *Centrul Comun de Cercetare* și-a continuat activitățile de cercetare în conformitate cu programele sale specifice, contribuind la punerea în aplicare a măsurilor directe ale PC7 pentru sprijinirea factorilor de decizie europeni.

În cursul anului 2008, au fost revizuite orientările privind procedura de recurs. Normele privind depunerea propunerilor și procedurile aferente de evaluare, selecție și atribuire³² au fost, de asemenea, revizuite în raport cu procedurile etice de revizuire, cu gestionarea acțiunilor CDT sensibile din punctul de vedere al securității și cu notarea evaluării. Mai mult, în 2008 au fost actualizate programele de lucru³³ pentru toate programele specifice PC7. A fost asigurată coordonarea relațiilor interinstituționale cu Consiliul, cu Parlamentul European, cu Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, precum și cu CREST.

În 2008, au fost aduse unele îmbunătățiri infrastructurii de sprijin a PC7. Acestea includ primul an integral de funcționare a mecanismului central de evaluare și lansarea mecanismului de înregistrare unică (URF). În prezent se desfășoară activități privind

³¹ Cu excepția programului specific „Idei” și Euratom.

³² A se vedea ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/fp7-evrules_en.pdf.

³³ A se vedea http://cordis.europa.eu/fp7/find-doc_en.html#workprogrammes.

elaborarea de criterii de acceptabilitate în temeiul cărora beneficiarii PC7 vor fi îndreptățiți să factureze cheltuieli de personal pe baza calculului privind cheltuielile medii de personal. De asemenea, au avut loc activități pregătitoare privind revizuirea taxei forfetare provizorii de 60% pentru costuri indirecte.

În cursul anului 2008, au fost confirmate nivelul ridicat de utilizare a Serviciului comunitar de informații pentru cercetare și dezvoltare CORDIS (16,4 milioane de vizitatori)³⁴, precum și nivelul ridicat de disponibilitate al acestuia (97,8%). Toate apelurile lansate pentru PC7 au fost publicate la timp. Studiul din 2008 asupra nivelului de satisfacție a utilizatorilor a indicat un nivel de satisfacție ridicat, în special în ceea ce privește CORDIS News, paginile referitoare la PC7 și serviciile de înștiințare prin poșta electronică. În 2008, numărul de abonamente la *suplimentele research*eu*³⁵ s-a dublat, demonstrând interesul utilizatorilor pentru această publicație.

4. EVOLUȚII ÎN STATELE MEMBRE ȘI APLICAREA METODEI DESCHISE DE COORDONARE

4.1. Metoda deschisă de coordonare în sprijinul atingerii obiectivului de 3%

În cadrul planului de acțiune 3%³⁶, metoda deschisă de coordonare (*Open Method of Coordination* - OMC) a fost identificată drept un instrument important care contribuie la creșterea intensității C&D a UE în vederea apropierei de 3% din PIB în 2010. OMC operează de atunci în cicluri anuale. CREST a lansat un al patrulea ciclu în decembrie 2007, instituind grupuri de lucru CREST cu privire la universități, centrele de competență aflate în subordinea întreprinderilor, internaționalizarea C&D și revizuirea *inter pares* a mixului de politici pentru Austria și Bulgaria³⁷.

De asemenea, CREST desfășoară un exercițiu anual de schimb de experiență pe baza programelor naționale de reformă în contextul Strategiei de la Lisabona revizuite. Exercițiul din 2008 s-a concentrat pe progresele înregistrate în direcția atingerii obiectivelor de investiții naționale și pe contribuția strategiilor naționale de C&D la realizarea spațiului european de cercetare.

A fost pusă la punct o schemă OMC-NET³⁸ pentru a sprijini învățarea reciprocă și activitățile de coordonare a politicilor desfășurate de grupuri mai restrânse de state membre și/sau regiuni ale acestora pe aspecte de politici de interes specific. Ca urmare a apelului lansat în septembrie 2007, în 2008 au fost selectate pentru finanțare șapte proiecte.

În domeniul specific al cercetării agricole, Comitetul permanent privind cercetarea agricolă (*Standing Committee on Agricultural Research* - SCAR) joacă un rol important în promovarea coordonării cercetării agricole la scară europeană, într-o strânsă colaborare cu rețeaua de reprezentanți ai statelor membre în ceea ce privește bioeconomia bazată pe cunoaștere.

³⁴ <http://cordis.europa.eu>.

³⁵ http://ec.europa.eu/research/research-eu/index_en.html.

³⁶ COM (2003) 226.

³⁷ A se vedea http://ec.europa.eu/invest-in-research/coordination/coordination01_en.htm.

³⁸ A se vedea http://ec.europa.eu/invest-in-research/coordination/coordination02_en.htm.

4.2. Tendințe în finanțarea publică și privată a cercetării

Intensitatea C&D

În 2007, intensitatea C&D în UE-27, exprimată sub forma cheltuielilor brute pentru cercetare și dezvoltare (*Gross Expenditure on Research and Development - GERD*), a reprezentat 1,83% din PIB. Deși cheltuielile reale pentru C&D au crescut cu 19,6% în decursul aceleiași perioade, intensitatea C&D a stagnat din cauza unei creșteri corespunzătoare a PIB.

Stabilitatea intensității C&D la nivelul global al UE ascunde o evoluție mult mai diversificată la nivelul statelor membre. În special, intensitatea C&D a crescut în 17 state membre în perioada 2000-2007. Pe de altă parte, restul de zece state membre (Belgia, Bulgaria, Grecia, Franța, Luxemburg, Țările de Jos, Polonia, Slovacia, Suedia, Regatul Unit – reprezentând împreună aproximativ 47,1% din PIB-ul UE-27) au cunoscut o scădere a intensității C&D în perioada 2000-2007. Au avut loc creșteri considerabile ale intensității C&D în țări cu o intensitate C&D scăzută, Austria fiind excepția care demonstrează că sporirea intensității C&D a reprezentat în special un proces de recuperare a decalajului.

Începând cu 2005, fiecare stat membru (cu excepția Bulgariei) a stabilit un obiectiv național de intensitate a C&D. Aceste obiective naționale pot fi diferite de obiectivul global de 3% pentru UE, în funcție de situația particulară a fiecărui stat membru în ceea ce privește cheltuielile pentru C&D. În figura 1 se prezintă progresele înregistrate de fiecare stat membru în direcția atingerii obiectivului stabilit de fiecare în parte (gri), precum și progresele pe care fiecare stat membru le mai are de făcut (albastru), fiind evident că multe state membre (precum și UE-27 în ansamblul său) trebuie să depună în continuare eforturi considerabile pentru a începe să avanseze în direcția realizării obiectivelor respective.

Tendințe în ceea ce privește finanțarea C&D³⁹

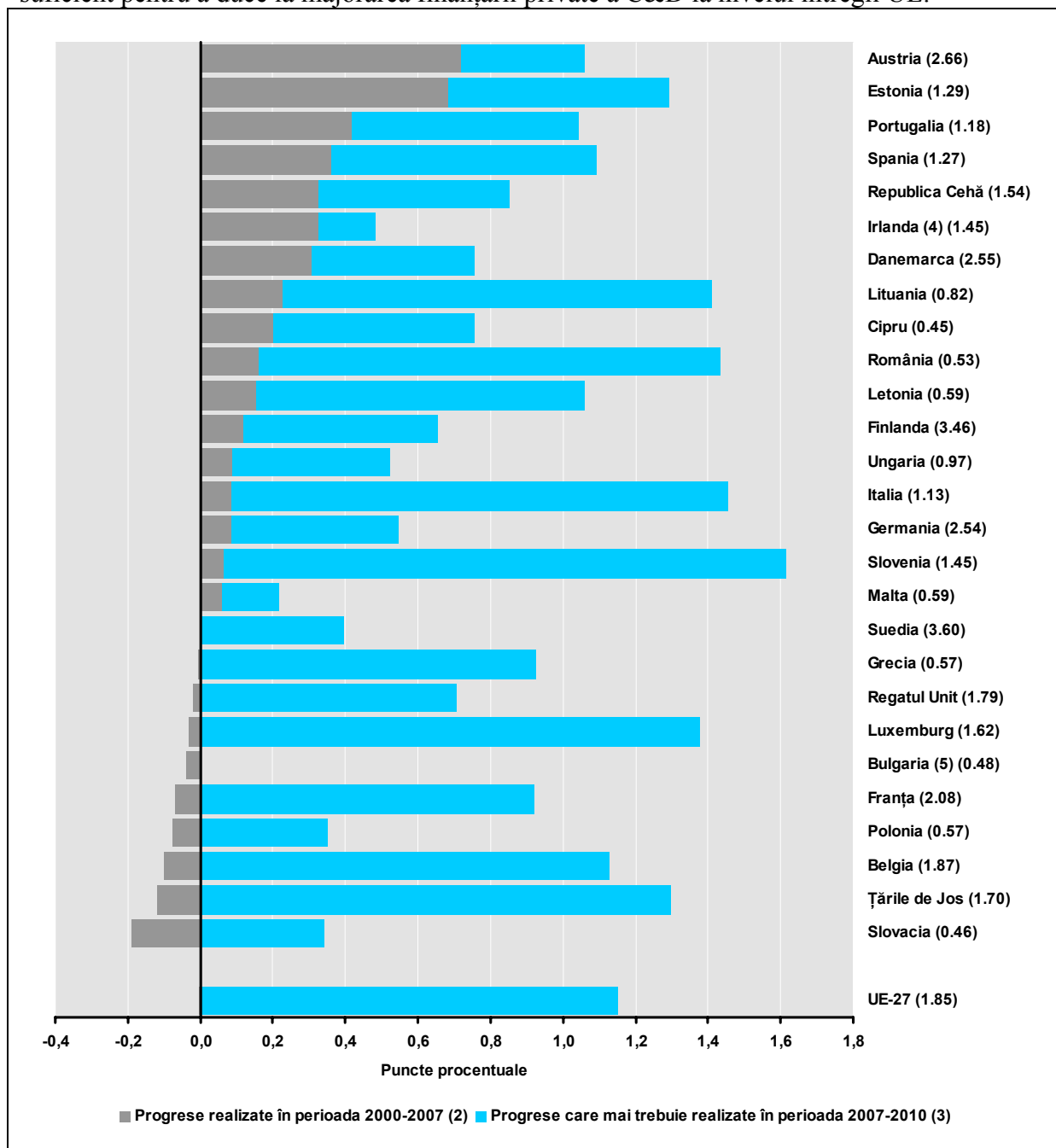
În 2005, finanțarea guvernamentală a C&D în UE-27, exprimată în procente din PIB, a reprezentat 0,63% din PIB, în comparație cu 0,64% în 2000. Dacă la aceasta se adaugă fondurile comunitare și veniturile fiscale prestabilite, finanțarea guvernamentală a C&D se apropie de nivelul atins în SUA. Asemeni situației intensității C&D la nivel global, situația la nivelul statelor membre este mai dinamică. Paisprezece state membre au majorat sprijinul guvernamental pentru C&D în perioada 2000-2007. Pe de altă parte, s-a observat o ușoară scădere în Germania și Franța, precum și o creștere limitată în Regatul Unit și Italia. Faptul că aceste patru state membre reprezintă o parte foarte importantă din totalul bugetului de stat acordat C&D în UE-27 explică stagnarea observată la nivelul UE.

În UE-27, finanțarea C&D de către sectorul antreprenorial reprezintă 1,00% din PIB, această finanțare fiind considerabil mai ridicată în SUA (1,69 % din PIB) și de peste două ori mai mare în Coreea de Sud (2,43 % din PIB) și Japonia (2,62 % din PIB). Se remarcă faptul că finanțarea privată a C&D a crescut semnificativ în Japonia și Coreea de Sud între 2000 și 2006, dar a scăzut în SUA în aceeași perioadă.

În ceea ce privește intensitatea C&D la nivel global, majorarea finanțării C&D de către întreprinderi a fost legată în mod fundamental de procesul de recuperare a decalajelor

³⁹ Există patru surse de finanțare pentru C&D: întreprinderi naționale, guverne naționale, alte surse de finanțare naționale și externe.

desfășurat în statele membre care au pornit de la un nivel scăzut. Acest fenomen nu a fost suficient pentru a duce la majorarea finanțării private a C&D la nivelul întregii UE.

Sursă : DG Cercetare

Date: Eurostat, statele membre

Note:

(1) IT: 2006; EE, IE, AT, FI: 2008.

(2) IT: 2000-2006; EE, IE, AT, FI: 2000-2008; EL: 2001-2007; FR, HU, MT: 2004-2007; SE : 2005-2007.

(3) IT: 2006-2010; UK : 2007-2014; FR: 2007-2012; EL : 2007-2015; EE, IE, AT: 2008-2010; FI: 2008-2011.

(4) IE: Obiectivul pentru intensitatea C&D în 2010 a fost estimat de DG Cercetare.

(5) BG nu și-a stabilit un obiectiv pentru intensitatea C&D.

Figura 1: Intensitatea C&D – progresul în direcția atingerii obiectivelor pentru 2010 (în puncte procentuale); între paranteze: intensitatea C&D, 2007 (1)

4.3. Tendințe în politicile de cercetare

În 2008, politicile naționale privind C&D au evoluat spre mixuri de politici mai complexe și mai consecvente, multe state membre concentrându-se pe aplicarea de strategii, iar altele dezvoltând strategii noi. Lărgirea sferei de strategii și redefinirea cadrului instituțional pentru elaborarea de politici privind C&D sunt tendințe invariabile.

Ca o reacție la criza financiară și economică, statele membre au elaborat pachete de redresare economică, în cadrul cărora multe dintre statele membre au acordat o importanță majoră domeniului C&D, în ciuda faptului că, în câteva dintre statele cel mai grav afectate, se estimează că bugetele publice vor fi reduse semnificativ, iar bugetele private sunt supuse presiunilor. Ca o formă de sprijin direct acordat sectorului privat, multe state membre optează pentru consolidarea stimulentele de natură fiscală destinate C&D.

Aproape toate statele membre se concentrează pe dezvoltarea sectoarelor de înaltă tehnologie în cadrul economiei proprii. În numeroase state membre au fost identificate domenii științifice sau sectoare industriale importante din punct de vedere strategic, asupra cărora se va concentra sprijinul respectiv. Această concentrare de resurse poate urma mai multe căi: programe comune de cercetare tematică, inițiative privind constituirea de grupări, institute specifice de cercetare tematică sau sprijinirea întreprinderilor bazate pe tehnologii noi (*New Technology Based Firms* - NTBF). O abordare nouă care câștigă teren este aceea prin care concentrarea resurselor are la bază mai degrabă provocările societale decât domeniile de cercetare sau sectoarele industriale.

Creșterea calității și eficienței bazei de cercetare finanțate din fonduri publice continuă să fie, în multe state membre, un aspect esențial al reformei de politică în materie de C&D. În acest context, este în curs de desfășurare un proces de restructurare instituțională a bazei de cercetare publică, al cărui motor îl reprezintă în general nevoia de a se asigura că cercetarea publică poate atinge cele mai înalte standarde la scară mondială.

Este important ca responsabilii politici de la nivel național să ia în mod explicit în considerare perspectiva europeană în politicile naționale, în scopul maximizării beneficiilor aduse de sinergii și de efectul „spillover” (repercutare). Instrumentele oferite de programul-cadru continuă să reprezinte principalele mijloace folosite pentru a asigura coordonarea între programele naționale de cercetare. Progresele realizate în ceea ce privește deschiderea programelor naționale de cercetare sunt deocamdată limitate, cu toate că există, în mai multe cazuri, exemple de consolidare de către statele membre a cooperării la nivel bilateral. În ultimii ani, numeroase state membre au început să dezvolte programe pentru a atrage cei mai buni cercetători din străinătate, ca o modalitate suplimentară de a-și consolida sistemele naționale. Toate statele membre urmăresc și participă în mod activ la activitățile Forumului strategic european privind infrastructurile de cercetare (*European Strategy Forum for Research Infrastructures*, ESFRI) și, în unele cazuri, le completează cu acțiuni pentru dezvoltarea foilor de parcurs naționale sau prin acordarea de finanțări naționale destinate participării la proiectele ESFRI.

5. PERSPECTIVE

Realizările enumerate mai sus au pregătit calea către atingerea obiectivelor stabilite pentru 2009, care reprezintă cel de-al treilea an de punere în aplicare a PC7 și un an de noi evoluții pentru SEC.

După lansarea în 2008 a celor cinci inițiative comunitare pentru SEC, în 2009 se va pune accentul pe aplicarea acestora și se vor lua noi măsuri în direcția realizării viziunii 2020 pentru SEC. Evaluarea *ex post* a PC6, raportul de progres privind PC7 și evaluarea Consiliului European al Cercetării (*European Research Council* - ERC) reprezintă pași importanți în direcția realizării evaluării intermediare a PC7 și a revizuirii cadrului financiar al UE.

6. SURSE DE INFORMAȚII SUPLIMENTARE

Mai multe detalii sunt cuprinse în documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește prezentul raport. Pentru informații suplimentare, următoarele documente sunt accesibile publicului:

Rapoartele anuale de monitorizare a programului-cadru și a programelor specifice;

Rapoartele de evaluare cincinală;

Rapoartele periodice cuprinzând datele cheie în domeniul științei, tehnologiei și competitivității, care permit stabilirea performanței Europei în materie de cercetare, știință, tehnologie și competitivitate și care furnizează informații cu privire la progresele înregistrate în direcția realizării spațiului european de cercetare;

Statisticile în domeniul științei și tehnologiei în Europa (Eurostat);

Studiile și analizele publicate cu privire la activitățile și politicile comunitare de cercetare;

Ghidul practic pentru oportunitățile de finanțare comunitară a cercetării și inovării⁴⁰.

Cele mai multe dintre aceste documente pot fi obținute sau comandate pe următoarele site-uri internet ale Comisiei:

Site-ul EUROPA: http://europa.eu/index_en.htm;

Site-ul CORDIS: <http://cordis.europa.eu>;

Site-ul Comisiei Europene privind cercetarea: <http://ec.europa.eu/research>;

Site-ul SEC: <http://ec.europa.eu/research/era>;

Site-ul *Investing in European research*: <http://ec.europa.eu/invest-in-research>;

Site-ul ERAWATCH: <http://cordis.europa.eu/erawatch>;

Site-ul Direcției Generale Cercetare a Comisiei Europene:
http://ec.europa.eu/dgs/research/index_en.html;

Site-ul Direcției Generale Societatea Informației a Comisiei Europene:
http://ec.europa.eu/dgs/information_society/index_en.html;

Site-ul Direcției Generale Întreprinderi și Industrie a Comisiei Europene:
http://ec.europa.eu/dgs/enterprise/index_en.html;

Site-ul Direcției Generale Energie și Transporturi a Comisiei Europene:
http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/index_en.html;

Site-ul Centrului Comun de Cercetare: <http://ec.europa.eu/dgs/jrc/index.cfm>;

Site-ul Eurostat: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

⁴⁰ A se vedea http://cordis.europa.eu/eu-funding-guide/home_en.html